

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 26 lutego 2013 r.*

Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych — Europejski nakaz aresztowania —
Procedury wydawania osób między państwami członkowskimi — Orzeczenia wydane w wyniku
rozprawy, na której dana osoba nie stawiała się osobiście — Wykonanie kary orzeczonej zaocznie —
Możliwość wznowienia postępowania

W sprawie C-399/11

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunal Constitucional (Hiszpania) postanowieniem z dnia 9 czerwca 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 lipca 2011 r., w postępowaniu:

Stefano Melloni

przeciwko

Ministerio Fiscal,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, K. Lenaerts, wiceprezes, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Rosas i E. Jarašiūnas, prezesi izb, E. Levits, A. Ó Caoimh, J.C. Bonichot, M. Safjan (sprawozdawca) i C.G. Fernlund, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 lipca 2012 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu S. Melloniego przez L. Casaubóna Carlesa, abogado,
- w imieniu Ministerio Fiscal przez J.M. Caballera Sáncheza-Izquierda,
- w imieniu rządu hiszpańskiego przez S. Centeno Huertę, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu belgijskiego przez C. Pochet oraz T. Materne'a, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: hiszpański.

- w imieniu rządu niemieckiego przez J. Kemper oraz T. Henzego, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez G. Palatiella, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez J. Langerę oraz C. Wissels, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu polskiego przez M. Szpunara, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandes, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez H. Walker, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Rady Unii Europejskiej przez P. Plażę Garcíę oraz T. Blanchet, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez I. Martínez del Peral, H. Krämera oraz W. Bogensbergera, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 2 października 2012 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni i w razie potrzeby ważności art. 4a ust. 1 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190, s. 1), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. L 81, s. 24) (zwanej dalej „decyzją ramową 2002/584”). We wniosku zwrócono się także do Trybunału o zbadanie w razie potrzeby kwestii tego, czy państwo członkowskie może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania na podstawie art. 53 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) ze względu na naruszenie praw podstawowych zainteresowanej osoby zagwarantowanych konstytucją krajową.
- 2 Wymieniony wniosek został złożony w ramach sporu pomiędzy S. Mellonim a Ministerio Fiscal w przedmiocie wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez organy włoskie dla celów wykonania orzeczonego zaocznie wyroku skazującego S. Melloniego na karę pozbawienia wolności.

Ramy prawne

Karta

- 3 Artykuł 47 akapit drugi karty stanowi:

„Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela”.

- 4 Zgodnie z art. 48 ust. 2 karty:

„Każdemu oskarżonemu gwarantuje się poszanowanie prawa do obrony”.

- 5 Artykuł 52 ust. 3 karty przewiduje:

„W zakresie, w jakim niniejsza karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności [podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r., zwanej dalej »EKPC«], ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję. Niniejsze postanowienie nie stanowi przeszkody, aby prawo Unii przyznawało szerszą ochronę”.

- 6 Artykuł 53 karty, zatytułowany „Poziom ochrony”, stanowi:

„Żadne z postanowień niniejszej karty nie będzie interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa człowieka i podstawowe wolności uznane, we właściwych im obszarach zastosowania, przez prawo Unii i prawo międzynarodowe oraz konwencje międzynarodowe, których Unia [Europejska] lub wszystkie państwa członkowskie są stronami, w szczególności przez [EKPC] oraz przez konstytucje państw członkowskich”.

Decyzje ramowe 2002/584 i 2009/299

- 7 Artykuł 1 ust. 2 i 3 decyzji ramowej 2002/584 stanowi:

„2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej”.

- 8 Artykuł 5 wspomnianej decyzji ramowej w wersji pierwotnej brzmiał następująco:

„Wykonanie europejskiego nakazu aresztowania przez wykonujący nakaz organ sądowy może, z mocy prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego, podlegać następującym warunkom:

- 1) w przypadku gdy europejski nakaz aresztowania wydaje się w celu wykonania [kary] lub środków zabezpieczających [orzeczonych zaocznie] i jeśli osoba, której to dotyczy, nie została wezwana do osobistego stawienia się lub w jakikolwiek inny sposób powiadomiona o dacie i miejscu [rozprawy], co doprowadziło do wydania [orzeczenia zaocznego], przekazanie [może być uzależnione od warunku], że wydający nakaz organ sądowy udziela zapewnienia uznanego za [wystarczające, by zagwarantować osobie], która podlega europejskiemu nakazowi aresztowania, że będzie ona miała możliwość [złożenia wniosku] o ponowne rozpatrzenie sprawy w wydającym nakaz państwie członkowskim i [bycia osądzoną pod swoją obecność];

[...]”.

- 9 Decyzja ramowa 2009/299 uściśla podstawy odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, gdy zainteresowana osoba nie stawiała się na rozprawę. Motywy 1–4 oraz 10 tejże decyzji ramowej stanowią:

- „(1) Zgodnie z wykładnią Europejskiego Trybunału Praw Człowieka prawo oskarżonego do stawienia się osobiście na rozprawie wynika z prawa do rzetelnego procesu sądowego określonego w art. 6 [EKPC]. Trybunał orzekł również, że to prawo oskarżonego do stawienia się osobiście na rozprawie nie ma charakteru bezwzględnie oraz że w pewnych okolicznościach oskarżony może z własnej woli zrezygnować – wyraźnie lub w sposób dorozumiany, lecz jednoznaczny – z korzystania z tego prawa.
- (2) Różne decyzje ramowe Rady służące stosowaniu zasady wzajemnego [uznawania prawomocnych] orzeczeń sądowych nie są spójne pod względem traktowania orzeczeń wydawanych w wyniku rozprawy, na której dana osoba nie stawiała się osobiście. Ta różnorodność mogłaby komplikować pracę prawników i utrudniać współpracę sądową.
- (3) [...] Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW [...] pozwala organowi wykonującemu zwrócić się do organu wydającego o udzielenie zapewnienia, które jest uznane za wystarczające dla zagwarantowania osobie podlegającej europejskiemu nakazowi aresztowania możliwości złożenia wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy w wydającym państwie członkowskim oraz możliwości obecności podczas wydawania wyroku. Ocena tego, czy takie zapewnienie jest wystarczające, należy do organu wykonującego, dlatego też trudno dokładnie przewidzieć, w jakim przypadku może dojść do odmowy wykonania.
- (4) Należy zatem określić jasne i wspólne podstawy nieuznawania orzeczeń wydanych w wyniku rozprawy, na której dana osoba nie stawiała się osobiście. Niniejsza decyzja ramowa służy doprecyzowaniu określenia takich wspólnych podstaw dających organowi wykonującemu możliwość wykonania orzeczenia mimo nieobecności danej osoby na rozprawie przy pełnym poszanowaniu prawa tej osoby do obrony. Niniejsza decyzja ramowa nie ma na celu regulowania form ani metod, w tym wymogów proceduralnych, stosowanych do osiągnięcia celów w niej określonych; są one regulowane prawem krajowym państw członkowskich.

[...]

- (10) Nie należy odmawiać uznania i wykonania orzeczenia wydanego w wyniku rozprawy, na której dana osoba nie stawiała się osobiście, jeżeli osoby tej – poinformowanej o wyznaczonej rozprawie – bronił obrońca, któremu udzieliła ona pełnomocnictwa; dzięki temu zapewniona jest rzeczywistość i skuteczność pomocy prawnej. W takiej sytuacji nie powinno mieć znaczenia, czy obrońca został wybrany, wyznaczony i opłacony przez daną osobę, czy też obrońca ten został wyznaczony i opłacony przez państwo, o ile dana osoba świadomie podjęła decyzję o tym, że będzie ją reprezentował obrońca, a sama nie stawia się na rozprawie osobiście [...]”.
- 10 Zgodnie z art. 1 ust. 1 i 2 decyzji ramowej 2009/299:

„1. Niniejsza decyzja ramowa ma na celu wzmocnienie praw procesowych osób, wobec których toczy się postępowanie karne, ułatwienie współpracy sądowej w sprawach karnych, a w szczególności usprawnienie wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych przez państwa członkowskie.

2. Niniejsza decyzja ramowa nie powoduje zmiany obowiązku przestrzegania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 traktatu [UE w brzmieniu przed traktatem z Lizbony], w tym prawa do obrony przysługującego osobom, wobec których toczy się postępowanie karne, ani nie powoduje zmiany żadnych obowiązków spoczywających w tym względzie na organach sądowych”.

- 11 Artykuł 2 decyzji ramowej 2009/299 uchylił art. 5 pkt 1 decyzji ramowej 2002/584 i dodał do tejże decyzji ramowej art. 4a, dotyczący decyzji wydanych w wyniku rozprawy, na której dana osoba nie stawiała się osobiście, brzmiący następująco:

„1. Organ sądowy wykonujący może także odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego z myślą o wykonaniu kary pozbawienia wolności lub zastosowaniu środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności], jeżeli dana osoba nie stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie, chyba że w europejskim nakazie aresztowania stwierdza się, że dana osoba, zgodnie z dalszymi wymogami proceduralnymi określonymi w prawie krajowym wydającego państwa członkowskiego:

- a) w odpowiednim terminie,
- i) została wezwana osobiście i tym samym została poinformowana o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy, w wyniku której wydano to orzeczenie, albo inną drogą rzeczywiście otrzymała urzędową informację o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy w sposób jednoznacznie pozwalający stwierdzić, że wiedziała o wyznaczonej rozprawie;
- oraz
- ii) została poinformowana, że orzeczenie może zostać wydane, jeżeli nie stawi się na rozprawie;
- albo
- b) wiedząc o wyznaczonej rozprawie, udzieliła pełnomocnictwa obrońcy, który został wyznaczony przez daną osobę albo przez państwo do tego, aby ją bronić na rozprawie, i obrońca ten faktycznie bronił jej na rozprawie;
- albo
- c) po doręczeniu jej orzeczenia i wyraźnym pouczeniu o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach dana osoba ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylenia lub zmiany pierwotnego orzeczenia:
- i) wyraźnie oświadczyła, że nie kwestionuje orzeczenia;
- lub
- ii) w ustawowym terminie nie wystąpiła o ponowne rozpoznanie sprawy ani nie złożyła odwołania;
- albo
- d) orzeczenie nie zostało jej doręczone osobiście, ale:
- i) zostanie jej bezzwłocznie doręczone osobiście po jej przekazaniu oraz zostanie wyraźnie pouczone o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach dana osoba ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylenia lub zmiany pierwotnego orzeczenia;
- oraz

- ii) zostanie poinformowana o terminie, w którym musi wystąpić o takie ponowne rozpoznanie sprawy lub złożyć odwołanie, jak wspomniano w odnośnym europejskim nakazie aresztowania”.

12 Zgodnie z art. 8 ust. 1–3 decyzji ramowej 2009/299:

„1. Państwa członkowskie podejmują do dnia 28 marca 2011 r. niezbędne działania w celu wykonania niniejszej decyzji ramowej.

2. Niniejsza decyzja ramowa ma zastosowanie do uznawania i wykonywania orzeczeń wydanych pod nieobecność danej osoby na rozprawie od dnia określonego w ust. 1.

3. Jeżeli przy okazji przyjęcia niniejszej decyzji ramowej państwo członkowskie oświadczyło, że ma istotne podstawy, by sądzić, iż nie będzie w stanie wykonać przepisów niniejszej decyzji ramowej w terminie określonym w ust. 1, to najpóźniej od dnia 1 stycznia 2014 r. niniejsza decyzja ramowa ma zastosowanie do uznawania i wykonywania orzeczeń wydanych pod nieobecność danej osoby na rozprawie przez właściwe organy tego państwa członkowskiego [...]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 13 Postanowieniem z dnia 1 października 1996 r. wydział pierwszy izby karnej Audiencia Nacional (Hiszpania) uznał za uzasadnioną ekstradycję S. Melloniego do Włoch w celu osądzenia go za czyny wymienione w nakazach aresztowania nr 554/1993 i 444/1993 wydanych, odpowiednio, w dniach 13 maja i 15 czerwca 1993 r. przez Tribunale di Ferrara (Włochy). Stefano Melloni, po zwolnieniu z aresztu za poręczeniem majątkowym w wysokości 5 000 000 ESP, które wpłacił w dniu 30 kwietnia 1996 r., zbiegł, w związku z czym nie można go było wydać organom włoskim.
- 14 Orzeczeniem z dnia 27 marca 1997 r. Tribunale di Ferrara stwierdził niestawiennictwo S. Melloniego i postanowił, że odtąd zawiadomienia będą doręczane adwokatowi, którzy zdobyli jego zaufanie i zostali przez niego wskazani. Wyrokiem Tribunale di Ferrara z dnia 21 czerwca 2000 r., który następnie został utrzymany w mocy wyrokiem Corte d'appello di Bologna (Włochy) z dnia 14 marca 2003 r., S. Melloni został zaocznie skazany na karę 10 lat pozbawienia wolności za oszukańcze bankructwo. Orzeczeniem z dnia 7 czerwca 2004 r. piąta izba karna Corte suprema di cassazione (Włochy) oddaliła środek odwoławczy wniesiony przez adwokatów S. Melloniego. W dniu 8 czerwca 2004 r. prokurator generalny Republiki przy Corte d'appello di Bologna wydał europejski nakaz aresztowania nr 271/2004 w celu wykonania wyroku skazującego wydanego przez Tribunale di Ferrara.
- 15 W związku z aresztowaniem S. Melloniego przez policję hiszpańską w dniu 1 sierpnia 2008 r. Juzgado Central de Instrucción nr 6 (Hiszpania) postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2008 r. postanowił wystąpić do wydziału pierwszego izby karnej Audiencia Nacional w związku ze wspomnianym europejskim nakazem aresztowania.
- 16 Stefano Melloni sprzeciwił się przekazaniu go organom włoskim, podnosząc w pierwszej kolejności, że w toku postępowania apelacyjnego ustanowił adwokata innego niż dwaj adwokaci, którzy go reprezentowali, i odwołał pełnomocnictwo udzielone tym dwóm ostatnim oraz że pomimo tego odwołania owe organy w dalszym ciągu kierowały zawiadomienia do tych dwóch adwokatów. W drugiej kolejności wskazał, że włoskie prawo procesowe nie przewiduje możliwości odwołania się od wyroku skazującego wydanego zaocznie i że wykonanie europejskiego nakazu aresztowania powinno zatem zostać ewentualnie uzależnione od spełnienia przez Republikę Włoską warunku zagwarantowania możliwości zaskarżenia orzeczonego przeciwko niemu wyroku skazującego.

- 17 Postanowieniem z dnia 12 września 2008 r. wydział pierwszy izby karnej Audiencia Nacional postanowił przekazać S. Melloniego organom włoskim w celu wykonania kary wymierzonej mu przez Tribunale di Ferrara jako sprawcy oszukańczego bankructwa, uznając, po pierwsze, że nie zostało wykazane, by adwokaci ustanowieni przez S. Melloniego zaprzestali go reprezentować od roku 2001, oraz po drugie, że prawo do obrony było przestrzegane, gdyż S. Melloni wiedział z wyprzedzeniem o wyznaczeniu rozprawy, dobrowolnie w niej nie uczestniczył, a do swojej reprezentacji i obrony ustanowił dwóch adwokatów, którzy występowali w tym charakterze w pierwszej instancji, w postępowaniach apelacyjnym i kasacyjnym, wyczerpując w ten sposób środki zaskarżenia.
- 18 Stefano Melloni wniósł do Tribunal Constitucional „recurso de amparo” (skargę konstytucyjną) przeciwko wspomnianemu postanowieniu. Na poparcie tej skargi podniósł pośrednie naruszenie bezwzględnych wymogów wynikających z prawa do rzetelnego procesu określonego w art. 24 ust. 2 Konstytucji hiszpańskiej. Jego zdaniem naruszona została bowiem sama istota rzetelnego procesu w sposób uchybiający godności człowieka, a naruszenie to wynika z wyrażenia zgody na ekstradycję do państw, które w wypadku bardzo poważnych przestępstw uznają za skuteczne wyroki skazujące wydane zaocznie, przy czym przekazanie skazanego nie jest uzależnione od warunku, że będzie on mógł zaskarżyć te wyroki skazujące, zachowując w ten sposób swoje prawo do obrony.
- 19 Postanowieniem z dnia 18 września 2008 r. wydział pierwszy Tribunal Constitucional uznał za dopuszczalną „recurso de amparo” i postanowił zawiesić wykonanie postanowienia z dnia 12 września 2008 r., a postanowieniem z dnia 1 marca 2011 r. pełny skład Tribunal Constitucional przejął tę skargę do rozpoznania.
- 20 Sąd odsyłający przyznaje, że w wyroku z dnia 30 marca 2000 r. w sprawie 91/2000 uznał, że wiążąca treść praw podstawowych jest bardziej ograniczona, gdy są one rozważane na zewnątrz, ponieważ jedynie najbardziej podstawowe i elementarne wymogi mogą zostać powiązane z art. 24 Konstytucji hiszpańskiej i wskazywać na pośrednią niezgodność z Konstytucją. Jednak zdaniem tego sądu orzeczenie sądów hiszpańskich o wyrażeniu zgody na ekstradycję do państw, które w wypadku bardzo poważnych przestępstw uznają za skuteczne wyroki skazujące wydane zaocznie, przy czym przekazanie skazanego nie jest uzależnione od warunku, że będzie on mógł zaskarżyć te wyroki skazujące, aby zachować swoje prawo do obrony, stanowi „pośrednie” pogwałcenie wymogów prawa do rzetelnego procesu poprzez naruszenie istoty rzetelnego procesu w sposób uchybiający godności człowieka.
- 21 Wspomniany sąd przypomina, że to orzecznictwo krajowe ma również zastosowanie w ramach procedury wydawania osób ustanowionej w decyzji ramowej 2002/584, a to z dwóch powodów. Pierwszy związany jest z okolicznością, że warunek przekazania osoby skazanej jest nieodłącznym elementem istotnej treści konstytucyjnego prawa do rzetelnego procesu. Drugi powód wiąże się z tym, że art. 5 pkt 1 wspomnianej decyzji ramowej w ówczesnie obowiązującym brzmieniu przewidywał możliwość, iż wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania wyroku skazującego orzeczonego zaocznie będzie uzależnione „z mocy prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego” w szczególności od warunku, że „wydający nakaz organ sądowy udziela zapewnienia uznanego za [wystarczające, by zagwarantować osobie], która podlega europejskiemu nakazowi aresztowania, że będzie ona miała możliwość [złożenia wniosku] o ponowne rozpatrzenie sprawy w wydającym nakaz państwie członkowskim i [bycia osądzoną pod swoją obecność]” (wyrok Tribunal Constitucional z dnia 5 czerwca 2006 r. w sprawie 177/2006).
- 22 Wreszcie sąd odsyłający przypomina, że w swoim wyroku z dnia 28 września 2009 r. w sprawie 199/2009 uwzględnił „recurso de amparo” skierowaną przeciwko postanowieniu o przekazaniu skazanego do Rumunii w związku z wykonaniem europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania orzeczonego zaocznie wyroku skazującego na karę czterech lat pozbawienia wolności, przy czym nie wspomniano tam o wymogu dotyczącym możliwości wznowienia postępowania, w którym zapadł ów wyrok skazujący. W tym zakresie w wyroku tym została odrzucona argumentacja Audiencia

Nacional, w myśl której wyrok skazujący w rzeczywistości nie był wyrokiem zaocznym, ponieważ skarżący udzielił pełnomocnictwa adwokatowi, który stawiał się na rozprawie jako jego szczególnie obrońca.

- 23 Zdaniem Tribunal Constitucional trudność wynika stąd, że decyzją ramową 2009/299 skreślony został art. 5 pkt 1 decyzji ramowej 2002/584 i wprowadzony nowy art. 4a. I tak, wspomniany art. 4a nie pozwala na „odm[owę] wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego z myślą o wykonaniu kary pozbawienia wolności lub zastosowaniu środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności], jeżeli dana osoba nie stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie”, jeżeli dana osoba, „wiedząc o wyznaczonej rozprawie, udzieliła pełnomocnictwa obrońcy, który został wyznaczony przez daną osobę albo przez państwo do tego, aby ją bronić na rozprawie, i obrońca ten faktycznie bronił jej na rozprawie”. W sprawie, która stała się przyczyną wszczęcia postępowania w przedmiocie zgodności z Konstytucją przed sądem odsyłającym, sąd ten zauważa, iż okazało się, że S. Melloni udzielił pełnomocnictwa dwóm adwokatom, którzy zdobyli jego zaufanie, a których Tribunale di Ferrara powiadomił o terminie przyszłej rozprawy, a zatem S. Melloni o tym terminie wiedział. Według tegoż sądu okazało się także, że ci dwaj adwokaci rzeczywiście bronili S. Melloniego na rozprawie w pierwszej instancji, a także w późniejszych postępowaniach apelacyjnym i kasacyjnym.
- 24 Pytanie, jakie stawia sobie Tribunal Constitucional, dotyczy zatem kwestii, czy decyzja ramowa 2002/584 stoi na przeszkodzie uzależnieniu przekazania S. Melloniego przez sądy hiszpańskie od możliwości wznowienia postępowania, w którym zapadł wyrok skazujący.
- 25 W tym względzie sąd odsyłający nie zgadza się z argumentem Ministerio Fiscal, jakoby nie było konieczne wystąpienie z pytaniem prejudycjalnym z uwagi na to, że decyzja ramowa 2009/299 nie ma – *ratione temporis* – zastosowania w sprawie głównej. Przedmiotem sprawy głównej nie jest bowiem ustalenie, czy postanowienie z dnia 12 września 2008 r. zostało wydane z naruszeniem wspomnianej decyzji ramowej, lecz czy zapadło ono z pośrednim naruszeniem prawa do rzetelnego procesu chronionego przez art. 24 ust. 2 Konstytucji hiszpańskiej. Wspomnianą decyzję ramową należy zatem zdaniem Tribunal Constitucional wziąć pod uwagę przy ustalaniu treści tego prawa, które wywiera skutki na zewnątrz, ponieważ stanowi ona prawo Unii mające zastosowanie w chwili oceny zgodności z Konstytucją wspomnianego orzeczenia. Takiego uwzględnienia wymaga także zasada wykładni zgodnej prawa krajowego z decyzjami ramowymi (zob. wyrok z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie C-105/03 Pupino, Zb.Orz. s. I-5285, pkt 43).
- 26 W świetle powyższych rozważań Tribunal Constitucional postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW w brzmieniu obecnie obowiązującym, nadanym decyzją ramową 2009/299/WSiSW, należy interpretować w ten sposób, że zakazuje on sądom krajowym w przypadkach wskazanych w tym przepisie uzależnienia wykonania europejskiego nakazu aresztowania od warunku, iż sprawa zakończona danym wyrokiem skazującym będzie mogła być ponownie rozpatrzona w celu zapewnienia oskarżonemu prawa do obrony?
 - 2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, czy art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW jest zgodny z wymogami wynikającymi z prawa do skutecznej ochrony sądowej i sprawiedliwego procesu zawartymi w art. 47 [karty] oraz z prawem do obrony zawartym w art. 48 ust. 2 [karty]?
 - 3) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie, czy art. 53 [karty] interpretowany zgodnie z wykładnią systemową w związku z prawami zawartymi w art. 47 i 48 karty zezwala państwu członkowskiemu na uzależnienie przekazania osoby skazanej zaocznie od umożliwienia ponownego rozpoznania sprawy zakończonej danym wyrokiem skazującym w państwie wydającym nakaz,

poprzez przyznanie w ten sposób tym prawom szerszego poziomu ochrony niż wynikający z prawa Unii Europejskiej, w celu uniknięcia wykładni ograniczającej lub naruszającej prawo podstawowe zawarte w konstytucji państwa członkowskiego?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 27 Niektórzy z zainteresowanych uczestników, którzy przedstawili uwagi przed Trybunałem, twierdzą, że rozpatrywane odesłanie prejudycjalne należy uznać za niedopuszczalne na tej podstawie, iż art. 4a decyzji ramowej 2002/584 nie ma zastosowania *ratione temporis* do postępowania w przedmiocie przekazania skarżącego w sprawie głównej. Podnoszą oni, że data 12 września 2008 r., która jest datą wydania przez Audiencia Nacional postanowienia o przekazaniu skarżącego organom włoskim, jest wcześniejsza od daty upływu terminu transpozycji decyzji ramowej 2009/299, wyznaczonej na dzień 28 marca 2011 r. w art. 8 ust. 1 wspomnianej decyzji ramowej. Zauważają także, że – ponadto i w każdym razie – Republika Włocha skorzystała z możliwości wynikającej z art. 8 ust. 3 decyzji ramowej 2009/299 zezwalającego na odroczenie do dnia 1 stycznia 2014 r. stosowania decyzji ramowej 2009/299 w wypadkach uznawania i wykonywania przez właściwe organy włoskie orzeczeń wydanych pod nieobecność zainteresowanego na rozprawie. Warunki przekazania S. Melloniego przez organy hiszpańskie organom włoskim miałyby zatem wciąż być regulowane art. 5 pkt 1 decyzji ramowej 2002/584.
- 28 W tym względzie na wstępie należy przypomnieć, że w ramach postępowania, o którym mowa w art. 267 TFUE, wyłącznie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszły wyrok, należy – przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy – zarówno ocena tego, czy do wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena istotności pytań, które zadaje on Trybunałowi. W konsekwencji jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (zob. w szczególności wyrok z dnia 8 września 2011 r. w sprawach połączonych od C-78/08 do C-80/08 *Paint Graphos i in.*, Zb.Orz. s. I-7611, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 Domniemanie istotności związane z pytaniami prejudycjalnymi przedkładanymi przez sądy krajowe może zostać obalone jedynie wyjątkowo, gdy okazuje się oczywiste, że wykładnia przepisów prawa Unii poruszonych w pytaniach, o którą się zwrócono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia przydatnej odpowiedzi na pytania, które zostały mu postawione (zob. podobnie w szczególności ww. wyrok w sprawach połączonych *Paint Graphos i in.*, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 30 W niniejszym wypadku nie wydaje się oczywiste, że wykładnia art. 4a decyzji ramowej 2002/584, o którą zwrócił się sąd odsyłający, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym bądź dotyczy problemu natury hipotetycznej.
- 31 Jeśli chodzi o stosowanie *ratione temporis* art. 4a wspomnianej decyzji ramowej, należy zauważyć w pierwszej kolejności, że zgodnie z samym brzmieniem art. 8 ust. 2 decyzji ramowej 2009/299, począwszy od dnia 28 marca 2011 r., ta decyzja ramowa „ma zastosowanie do uznawania i wykonywania orzeczeń wydanych pod nieobecność danej osoby na rozprawie [...]”, przy czym nie jest wprowadzone żadne rozróżnienie w zależności od tego, czy wspomniane orzeczenia zostały wydane przed tą datą, czy po niej.

- 32 Literalną wykładnię potwierdza okoliczność, że skoro przepisy art. 4a decyzji ramowej 2002/584 należy uważać za przepisy proceduralne (zob. analogicznie wyroki: z dnia 1 lipca 2004 r. w sprawach połączonych C-361/02 i C-362/02 Tsapalos i Diamantakis, Zb.Orz. s. I-6405, pkt 20; a także z dnia 12 sierpnia 2008 r. w sprawie C-296/08 PPU Santesteban Goicoechea, Zb.Orz. s. I-6307, pkt 80), mogą one mieć zastosowanie do postępowania w przedmiocie przekazania skarżącego w sprawie głównej, które to postępowanie wciąż się toczy. Z utrwalonego orzecznictwa wynika bowiem, iż uważa się generalnie, że przepisy proceduralne mają zastosowanie do wszystkich postępowań zawisłych w momencie ich wejścia w życie, w odróżnieniu od przepisów materialnych, które są zazwyczaj interpretowane w ten sposób, iż nie znajdują zastosowania do sytuacji powstałych przed ich wejściem w życie (zob. w szczególności wyroki: z dnia 12 listopada 1981 r. w sprawach połączonych od 212/80 do 217/80 Meridionale Industria Salumi i in., Rec. s. 2735, pkt 9; z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie C-467/05 Dell’Orto, Zb.Orz. s. I-5557, pkt 48; ww. wyrok w sprawie Santesteban Goicoechea, pkt 80).
- 33 W drugiej kolejności okoliczność, że Republika Włoska oświadczyła, iż skorzystała z wynikającej z art. 8 ust. 3 decyzji ramowej 2009/299 możliwości odroczenia najpóźniej do dnia 1 stycznia 2014 r. stosowania jej w wypadkach uznawania i wykonywania przez właściwe organy włoskie orzeczeń wydanych pod nieobecność zainteresowanego na rozprawie, nie może skutkować niedopuszczalnością rozpatrywanego odesłania prejudycjalnego. Z postanowienia odsyłającego wynika bowiem, że aby dokonać wykładni podstawowych praw uznanych przez Konstytucję hiszpańską w zgodzie z międzynarodowymi traktatami ratyfikowanymi przez Królestwo Hiszpanii, sąd odsyłający chce wziąć pod uwagę mające znaczenie przepisy prawa Unii w celu ustalenia istoty prawa do rzetelnego procesu zagwarantowanego w art. 24 ust. 2 tej Konstytucji.
- 34 Z całości powyższych rozważań wynika, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Tribunal Constitucional jest dopuszczalny.

Co do istoty

W przedmiocie pytania pierwszego

- 35 Poprzez pytanie pierwsze Tribunal Constitucional dąży w istocie do ustalenia, czy art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by wykonujący nakaz organ sądowy w wypadkach wskazanych w tym przepisie uzależnił wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary od warunku stanowiącego, że sprawa zakończona wydanym zaocznie wyrokiem skazującym będzie mogła być ponownie rozpoznana w wydającym nakaz państwie członkowskim.
- 36 Trzeba przypomnieć, że celem wspomnianej decyzji ramowej, co wynika w szczególności z jej art. 1 ust. 1 i 2, a także z motywów 5 i 7, jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji między państwami członkowskimi systemem przekazywania między organami sądowymi osób skazanych bądź podejrzanych w celu wykonania wyroku lub przeprowadzenia postępowania karnego, przy czym ten drugi system jest oparty na zasadzie wzajemnego uznawania (zob. wyrok z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie C-396/11 Radu, pkt 33).
- 37 Wspomniana decyzja ramowa 2002/584 służy zatem, dzięki ustanowieniu nowego, prostszego i wydajniejszego systemu przekazywania osób skazanych lub podejrzanych o naruszenie przepisów ustawy karnej, ułatwieniu i przyspieszeniu współpracy sądowej, przyczyniając się w ten sposób do realizacji wyznaczonego Unii celu, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w oparciu o wysoki stopień zaufania, jakie powinno istnieć między państwami członkowskimi (ww. wyrok w sprawie Radu, pkt 34).

- 38 Zgodnie z art. 1 ust. 2 wspomnianej decyzji ramowej 2002/584 państwa członkowskie są co do zasady zobowiązane do wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Zgodnie z przepisami wspomnianej decyzji ramowej państwa członkowskie mogą bowiem odmówić wykonania takiego nakazu wyłącznie w wymienionych w art. 3 tejże decyzji ramowej przypadkach obligatoryjnej odmowy oraz w przypadkach fakultatywnej odmowy wskazanych w jej art. 4 i 4a. Wykonujący nakaz organ sądowy może ponadto uzależnić wykonanie europejskiego nakazu aresztowania tylko od spełnienia warunków określonych w art. 5 tejże decyzji ramowej (ww. wyrok w sprawie Radu, pkt 35, 36).
- 39 Aby określić zakres art. 4b ust. 1 decyzji ramowej 2002/584, który jest przedmiotem rozpatrywanego pytania, należy zbadać jego brzmienie, systematykę i cel.
- 40 Z brzmienia art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 wynika, że przepis ten zawiera fakultatywną podstawę odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności, jeżeli zainteresowany nie stawił się osobiście na rozprawie, która doprowadziła do wydania wyroku skazującego. To uprawnienie obwarowane jest jednakże czterema wyjątkami, które pozbawiają organ sądowy wykonujący nakaz możliwości odmowy wykonania danego europejskiego nakazu aresztowania. Wynika z tego, że art. 4a ust. 1 w tych czterech wypadkach stoi na przeszkodzie temu, by wykonujący nakaz organ sądowy uzależnił przekazanie osoby skazanej zaocznie od możliwości ponownego rozpoznania w jej obecności sprawy zakończonej wyrokiem skazującym.
- 41 Taką literalną wykładnię art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 potwierdza analiza systematyki tego przepisu. Celem decyzji ramowej 2009/299 jest, po pierwsze, uchylenie art. 5 pkt 1 decyzji ramowej 2002/584, który umożliwiał w pewnych okolicznościach uzależnienie wykonania europejskiego nakazu aresztowania w celu wykonania kary orzeczonej zaocznie od warunku stanowiącego, że w wydającym nakaz państwie członkowskim zagwarantowane będzie ponowne rozpatrzenie sprawy w obecności zainteresowanego, a po drugie, zastąpienie tego przepisu przez art. 4a. Odtąd tenże art. 4a ogranicza możliwość odmowy wykonania takiego nakazu, określając – jak wskazuje motyw 6 decyzji ramowej 2009/299 – „warunki, w jakich nie należy odmawiać uznania i wykonania orzeczenia wydanego w wyniku rozprawy, na której dana osoba nie stawiła się osobiście”.
- 42 W szczególności art. 4a ust. 1 lit. a) i b) decyzji ramowej 2002/584 przewiduje w istocie, że gdy osoba skazana zaocznie wiedziała w odpowiednim terminie o wyznaczonej rozprawie i gdy została poinformowana, iż orzeczenie może zostać wydane, jeżeli nie stawi się na rozprawie, lub gdy wiedząc o wyznaczonej rozprawie, udzieliła pełnomocnictwa obrońcy do jej obrony, wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany przystąpić do przekazania tej osoby, tak że nie może uzależnić tego przekazania od możliwości ponownego rozpoznania sprawy w jej obecności w wydającym nakaz państwie członkowskim.
- 43 Taką wykładnię wspomnianego art. 4a potwierdzają także cele, do których dąży prawodawca Unii. Zarówno z motywów 2–4, jak i z art. 1 decyzji ramowej 2009/299 wynika, że prawodawca Unii, przyjmując tę decyzję, zamierzał ułatwić współpracę sądową w sprawach karnych poprzez usprawnienie wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych przez państwa członkowskie w drodze harmonizacji podstaw nieuznawania orzeczeń wydanych w wyniku rozprawy, na której dana osoba nie stawiła się osobiście. Jak podkreślono to w szczególności w motywie 4, prawodawca Unii poprzez określenie tych wspólnych podstaw chciał zapewnić „organowi wykonującemu możliwość wykonania orzeczenia mimo nieobecności danej osoby na rozprawie przy pełnym poszanowaniu prawa tej osoby do obrony”.
- 44 Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 65 i 70 opinii, przyjęte przez prawodawcę Unii rozwiązanie polegające na wyczerpującym wskazaniu wypadków, w których wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary orzeczonej zaocznie nie narusza prawa do obrony, jest nie do pogodzenia z pozostawieniem po stronie organu sądowego wykonującego nakaz możliwości

uzależnienia tego wykonania od warunku, że dany wyrok skazujący będzie mógł zostać poddany ponownej ocenie w wyniku wznowienia postępowania w celu zagwarantowania prawa zainteresowanego do obrony.

- 45 Jeśli chodzi o argument przywołany przez sąd odsyłający, zgodnie z którym obowiązek przestrzegania praw podstawowych potwierdzonych w art. 6 TUE upoważnia organy sądowe wykonujące nakaz do odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania również w wypadkach wskazanych w art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584, jeżeli dana osoba nie może skorzystać z ponownego rozpoznania jej sprawy, trzeba podkreślić, że taki argument w rzeczywistości rodzi pytanie o zgodność art. 4a decyzji ramowej 2002/584 z prawami podstawowymi chronionymi porządkiem prawnym Unii, co jest przedmiotem drugiego postawionego pytania.
- 46 Z całości powyższych rozważań wynika, że art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, iż stoi on na przeszkodzie temu, by wykonujący nakaz organ sądowy w wypadkach wskazanych w tym przepisie uzależnił wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary od warunku stanowiącego, że sprawa zakończona wydanym zaocznie wyrokiem skazującym będzie mogła być ponownie rozpoznana w wydającym nakaz państwie członkowskim.

W przedmiocie pytania drugiego

- 47 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający pyta w istocie Trybunał o zgodność art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 z wymogami wynikającymi z prawa do skutecznej ochrony sądowej i sprawiedliwego procesu przewidzianego w art. 47 karty oraz z prawa do obrony zawartego w art. 48 ust. 2 karty.
- 48 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 6 ust. 1 TUE Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w karcie, „która ma taką samą moc prawną jak traktaty”.
- 49 Jeśli chodzi o zakres prawa do skutecznej ochrony sądowej i sprawiedliwego procesu przewidzianego w art. 47 karty oraz prawa do obrony zawartego w art. 48 ust. 2 karty, należy uściślić, że o ile prawo oskarżonego do stawienia się osobiście na rozprawie stanowi istotny element prawa do sprawiedliwego procesu, o tyle prawo to nie ma charakteru absolutnego (zob. w szczególności wyrok z dnia 6 września 2012 r. w sprawie C-619/10 Trade Agency, pkt 52, 55). Oskarżony może swobodnie z tego prawa zrezygnować w sposób wyraźny lub milczący, pod warunkiem że rezygnacja będzie wykazana w sposób jednoznaczny, że będzie jej towarzyszyć minimum gwarancji stosownych do jej wagi i że nie będzie jej stać na przeszkodzie żaden ważny interes publiczny. W szczególności naruszenie prawa do sprawiedliwego procesu nie jest wykazane, choćby nawet oskarżony nie stawił się osobiście, jeśli tylko został powiadomiony o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy lub jeśli bronił go obrońca, któremu udzielił on pełnomocnictwa.
- 50 Ta wykładnia art. 47 i art. 48 ust. 2 karty harmonizuje z uznanym przez orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zakresem praw zagwarantowanych w art. 6 ust. 1 i 3 EKPC (zob. w szczególności wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: z dnia 14 czerwca 2001 r. w sprawie Medenica przeciwko Szwajcarii, skarga nr 20491/92, §§ 56–59; z dnia 1 marca 2006 r. w sprawie Sejdivic przeciwko Włochom, skarga nr 56581/00, *Recueil des arrêts et décisions* 2006-II, §§ 84, 86, 98; a także wyrok z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie Haralampiev przeciwko Bułgarii, skarga nr 29648/03, §§ 32, 33).
- 51 Należy zauważyć poza tym, że realizowana przez decyzję ramową 2009/299 harmonizacja przesłanek wykonywania europejskich nakazów aresztowania wydanych w celu wykonania orzeczeń zapadłych w wyniku rozprawy, na której zainteresowany nie stawił się osobiście, zmierza – jak wskazuje art. 1

teżże decyzji ramowej – do wzmocnienia praw procesowych osób, wobec których toczy się postępowanie karne, i do usprawnienia wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych przez państwa członkowskie.

- 52 I tak, art. 4a ust. 1 lit. a) i b) decyzji ramowej 2002/584 określa warunki, w których należy przyjąć, że zainteresowany dobrowolnie i w sposób jednoznaczny zrezygnował z uczestnictwa w rozprawie, tak że wykonanie europejskiego nakazu aresztowania dla celów wykonania kary wymierzonej osobie skazanej zaocznie nie może być uzależnione od warunku stanowiącego, iż może ona skorzystać z ponownego rozpoznania sprawy w jej obecności w wydającym nakaz państwie członkowskim. Jest tak albo – jak wskazuje art. 4a ust. 1 lit. a) – gdy zainteresowany nie stawił się osobiście na rozprawie, choć został wezwany osobiście lub oficjalnie poinformowany o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy, albo – jak wskazuje art. 4a ust. 1 lit. b) – gdy wiedząc o wyznaczonej rozprawie, postanowił, że będzie reprezentował go obrońca i że nie stawi się osobiście. Jeśli chodzi o art. 4a ust. 1 lit. c) i d), wymienia on wypadki, w których wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany wykonać europejski nakaz aresztowania, choć zainteresowany jest uprawniony do skorzystania z ponownego rozpoznania sprawy, ponieważ wspomniany nakaz aresztowania wskazuje, iż zainteresowany nie wystąpił o ponowne rozpoznanie sprawy albo iż zostanie wyraźnie poinformowany o swoim prawie do ponownego rozpoznania sprawy.
- 53 W świetle powyższego należy stwierdzić, że art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 nie narusza ani prawa do skutecznej ochrony sądowej i sprawiedliwego procesu, ani prawa do obrony zagwarantowanych, odpowiednio, przez art. 47 i art. 48 ust. 2 karty.
- 54 Z powyższych rozważań wynika, że na pytanie drugie należy odpowiedzieć, iż art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 jest zgodny z wymogami wynikającymi z art. 47 i art. 48 ust. 2 karty.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 55 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 53 karty należy interpretować w ten sposób, że zezwala on wykonującemu nakaz państwu członkowskiemu na uzależnienie przekazania osoby skazanej zaocznie od warunku wymagającego umożliwienia w państwie członkowskim wydającym nakaz ponownego rozpoznania sprawy zakończonej wyrokiem skazującym w celu uniknięcia naruszenia prawa do sprawiedliwego procesu i prawa do obrony zagwarantowanych Konstytucją.
- 56 W tym względzie sąd odsyłający bierze pod uwagę przede wszystkim wykładnię, zgodnie z którą art. 53 karty zezwala w sposób ogólny państwu członkowskiemu na stosowanie standardu ochrony praw podstawowych gwarantowanego konstytucją, jeśli jest on wyższy od standardu wynikającego z karty, i na sprzeciwienie się w razie potrzeby stosowaniu przepisów prawa Unii. Taka wykładnia umożliwiałaby w szczególności państwu członkowskiemu uzależnienie wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania wyroku orzeczonego zaocznie od warunków mających na celu uniknięcie ograniczenia lub naruszenia praw zagwarantowanych w konstytucji, choćby nawet stosowanie takich warunków nie było dozwolone przez art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584.
- 57 Taka wykładnia art. 53 karty nie może być przyjęta.
- 58 Wspomniana wykładnia art. 53 karty naruszałaby bowiem zasadę pierwszeństwa prawa Unii w zakresie, w jakim pozwałaby, aby państwo członkowskie tworzyło przeszkodę w stosowaniu aktów prawa Unii w pełni zgodnych z kartą w wypadku braku poszanowania przez te akty praw podstawowych gwarantowanych konstytucją tego państwa.

- 59 Z utrwalonego orzecznictwa wynika bowiem, że na mocy zasady pierwszeństwa prawa Unii, która jest istotną cechą porządku prawnego Unii (zob. opinie: 1/91 z dnia 14 grudnia 1991 r., Rec. s. I-6079, pkt 21; 1/09 z dnia 8 marca 2011 r., Zb.Orz. s. I-1137, pkt 65), okoliczność powoływania się przez państwo członkowskie na przepisy prawa krajowego, nawet rangi konstytucyjnej, nie może mieć wpływu na skuteczność prawa Unii na terytorium tego państwa (zob. podobnie wyroki: z dnia 17 grudnia 1970 r. w sprawie 11/70 Internationale Handelsgesellschaft, Rec. s. 1125, pkt 3; z dnia 8 września 2010 r. w sprawie C-409/06 Winner Wetten, Zb.Orz. s. I-8015, pkt 61).
- 60 Artykuł 53 karty potwierdza wprawdzie, że gdy akt prawa Unii wymaga przyjęcia krajowych aktów stosowania, organy i sądy krajowe są uprawnione do stosowania krajowych standardów ochrony praw podstawowych, o ile zastosowanie owych standardów nie podważa poziomu ochrony wynikającego z karty stosownie do wykładni Trybunału, ani pierwszeństwa, jednolitości i skuteczności prawa Unii.
- 61 Jednakże, jak wynika z pkt 40 niniejszego wyroku, art. 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 nie przyznaje państwom członkowskim uprawnienia do odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, gdy zainteresowany jest objęty jednym z czterech przypadków wymienionych w tym przepisie.
- 62 Należy ponadto przypomnieć, że przyjęcie decyzji ramowej 2009/299, która dodała wspomniany przepis do decyzji ramowej 2002/584, ma na celu zaradzenie trudnościom we wzajemnym uznawaniu orzeczeń wydanych pod nieobecność danej osoby na rozprawie wynikających z istnienia w państwach członkowskich różnic dotyczących ochrony praw podstawowych. W tym celu rzezona decyzja ramowa zapewnia harmonizację przesłanek wykonywania europejskiego nakazu aresztowania w wypadku zaocznego wydania wyroku skazującego, odzwierciedlającą konsens osiągnięty wspólnie przez wszystkie państwa członkowskie co do znaczenia, jakie należy przyjąć w świetle prawa Unii w odniesieniu do praw procesowych, z których korzystają skazane zaocznie osoby podlegające europejskiemu nakazowi aresztowania.
- 63 W rezultacie zezwolenie państwu członkowskiemu na powołanie się na art. 53 karty w celu uzależnienia przekazania osoby skazanej zaocznie od nieprzewidzianego w decyzji ramowej 2009/299 warunku wymagającego umożliwienia ponownego rozpoznania w państwie wydającym nakaz sprawy zakończonej danym wyrokiem skazującym, aby uniknąć naruszenia prawa do sprawiedliwego procesu i prawa do obrony zagwarantowanych konstytucją państwa członkowskiego wykonującego nakaz, prowadziłyby poprzez podważenie jednolitości standardu ochrony praw podstawowych określonego w decyzji ramowej do naruszenia zasad wzajemnego zaufania i wzajemnego uznawania, do których wzmocnienia dąży wspomniana decyzja ramowa, i w konsekwencji do zagrożenia jej skuteczności.
- 64 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, iż art. 53 karty należy interpretować w ten sposób, że nie zezwala on państwu członkowskiemu na uzależnienie przekazania osoby skazanej zaocznie od warunku wymagającego umożliwienia w państwie członkowskim wydającym nakaz ponownego rozpoznania sprawy zakończonej wyrokiem skazującym w celu uniknięcia naruszenia prawa do sprawiedliwego procesu i prawa do obrony zagwarantowanych konstytucją.

W przedmiocie kosztów

- 65 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 4a ust. 1 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by wykonujący nakaz organ sądowy w wypadkach wskazanych w tym przepisie uzależnił wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary od warunku stanowiącego, że sprawa zakończona wydanym zaocznie wyrokiem skazującym będzie mogła być ponownie rozpoznana w wydającym nakaz państwie członkowskim.
- 2) Artykuł 4a ust. 1 decyzji ramowej 2002/584, zmienionej decyzją ramową 2009/299, jest zgodny z wymogami wynikającymi z art. 47 i art. 48 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.
- 3) Artykuł 53 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie zezwala on państwu członkowskiemu na uzależnienie przekazania osoby skazanej zaocznie od warunku wymagającego umożliwienia w państwie członkowskim wydającym nakaz ponownego rozpoznania sprawy zakończonej wyrokiem skazującym w celu uniknięcia naruszenia prawa do sprawiedliwego procesu i prawa do obrony zagwarantowanych konstytucją.

Podpisy